

Rhododendron dauricum

Dahurianalppiruusu

Rhododendron dauricum L. 1753 (*fittianum* Balf., *ledebourii* Pojark, *sichotensis* Pojark 1952. Kasvi, joka on nimetty *ledebouriiksi* tulee eristetyltä kasvupaikalta Altailta ja Itä-Siperiasta. Nykyisen käsityksen mukaan se ei ansaitse lajistatusta sen enempää kuin laji *sichotensiskaan*).

R. dauricum Bergianskalla Tukholmassa.

(© [K. Theqvist](#))

alasku *Rhododendron*
sektio *Rhododendron*
alasektio *Rhodorastra*

Osittain ainavihanta pystykasvuinen 1,5-2,5 m korkea pensas. Versot suomiset, vanhemmiten vaalean harmaat.

Lehdet 1,5-3,0 cm, tummanvihreät, muodoltaan pitkänpyöreät ja usein otakärkiset, voimakkaasti aromaattiset, päältä harvaan ja alta tiheään suomiset. Talviväritys usein tummanpunainen, lähes musta. Talven yli säilyvien lehtien määrä vaihtelee; var. *sempervirens* säilyttää lehtensä keskimääräistä paremmin.

Kukat vaihtelevan sävyisistä lilanpunaisista puhtaan vaaleanpunaiseen ja valkoiseen, kellomaisia, 1 cm pituisia ja halkaisijaltaan 2-5 cm, 1-18 kpl päätesilmuissa ja ylimmissä hankasilmuissa. Kukkii kesäkuussa keskisessä Mantsuriassa, Euroopassa joulukuusta eteenpäin, meillä huhtikuun lopulta toukokuun lopulle riippuen kevään tulosta.

Kotimaa: Japani; Hokkaido, Korea, Kiinan pohjoisosat, Venäjällä Altai, Itä-Siperia, Dahuria, Sahalin, Mantsuria, Kamtsatkan niemimaa, 300-1500 m mpy.

Kasvupaikat: Vuorten rinteet ja joenuomat, joissa kasvaa lehtikuusta ja mäntyä. Selviää jopa happamalla ohuen humuskerroksen mineraalimailla. Luontaisilla alueillaan tärkeä hunajakasvi.

Kestävyys: Englanti H4, USA H1 (Leach; -32 °C), Ruotsi IV(V), Suomi III

Jo luontaisesta kasvialueesta voi päätellä, että *R. dauricum* on hyvin kestävä ja mantereiset alkuperät ovat varmasti Suomessa keskitalven pakkasia sietäviä. Ainoan ongelman muodostaa se, että *dauricum*in luontainen talvilepo purkautuu hyvin aikaisin ja se voi aloittaa kukinnan tilapäisen lämpöaallon seurauksena jo joulukuussa. Jos *dauricum* erehtyy liikkeelle keskellä talvea, voi seurauksena olla normaalisäiden palattua ns. bark-split (kuoren halkeaminen) eli kasvin kuori irtoaa kauttaaltaan läheltä maanrajaa. Tämä saattaa pahimmillaan johtaa kasvin menehtymiseen seuraavan kesän aikana, kun lehdistön tuottamat ravinteet eivät enää pääse siirtymään juuristoon. Onneksi Suomen talvet ovat kuitenkin pääsääntöisesti niin kylmiä, ettei ennenaikainen kasvuunlähtö ole niin todennäköistä kuin esim. Ruotsin länsirannikolla.

Vuonna 1780 dahurianalppirusu esiteltiin Englannissa ja sitä on siellä myös käytetty risteytyksiin. Suomessakin melko kestävä 'Praecox' on *R. ciliatum* ja *R. dauricum* risteytys, esittelyvuosi 1861. Myös Yhdysvalloissa on käytetty hyväksi *dauricum* talvenkestävyyttä, jotta on saatu itärannikolle ja suurille järville sopivia lajikkeita. Tästä paras esimerkki lienee PJM-ryhmä, *dauricum* ja *carolinianum* risteytyksestä syntynyt hyvin talvenkestävä ns. Grex (= useita saman risteytyksen tuottamia jälkeläisiä, joilla on sama nimi). Grexistä on vielä nimetty useita yksittäisiä kasveja kuten 'PJM Regal', 'PJM Victor', 'PJM Elite' ja 'Balta'. PJM on yksi kestävimmistä alppirusuristeymistä ja sen ilmoitetaan kestäneen vaurioitumatta Albertassa Kanadassa -40 °C.

Mutta takaisin *dauricum*iin. Se tyypillisenä lepidootina (=suomullinen pienilehtinen) ei juurikaan muistuta ihmisten käsityksen mukaista "normaalia" alppirusua. Vaikka se ei talvella kovin lehtevä olisikaan, on sillä monia muita hyviä ominaisuuksia. Sitä voi Suomessakin kasvattaa täysin avoimella paikalla, jos uskaltaa ottaa riskin liian aikaisesta kukinnasta. Jos haluaa pelata "varman päälle", voi toki istuttaa *dauricum* tyypillisempään rhodo-ympäristöön puolivarjoon suojapuuston alle.

Aikainen kukinta, saman aikaisesti krookusten kanssa, on varmasti lajin huomiota herättävin ominaisuus. Vapun tienoilla vaaleanpunaisiksi kukkapilviksi muuttuvat pensaat eivät ole Suomessa mikään yleinen näky ja niiden soisi yleistyvän senkin uhalla, että kukinta on oikeastaan hieman liian aikainen ajatellen oikukkaita kevätsäitä. Olen havainnut, että *dauricum* kukka ei nappuvaiheessa ole kovinkaan hallanarka, vasta auettuaan se menettää pakkasenkestävyytensä. Vaikka kukinnan alussa osa kukista menisikin kylmän yön jälkeen, voi kukinta parin päivän kuluttua olla ennallaan. Pieniä taimia voi tietysti yrittää suojata harsoilla ym. kovan hallan uhatessa.

Syys-lokakuussa useimmat *dauricum*it pudottavat suuren osan lehdistään ja tällöin ne saavat ainakin aurinkoisilla kasvupaikoilla kauniin syysvärin, joka vaihtelee keltaisesta viininpunaiseen. Talvilehdet ovat usein hyvin tummanpunaisia, puhdasta hankea vasten ne näyttävät täysin mustilta. Silti niissä ei ole mitään vikaa, vaan normaali väri palaa kevään tullen. Eräs mukava piirre *dauricum*issa on se, että se tuoksuu kosketeltaessa kuin mummon ryytimää. Tämä ominaisuus saattaa olla syynä siihen, että se ei tunnu kelpaavan tuholaisille, en ole koskaan nähnyt minkään sortin tuhoeläintä *dauricum*ieni kimpussa. Dahurianalppirusulle toivoisin paikan jokaisen "rhodoistin" puutarhasta, sen se on ansainnut.